

JOSEPH E. STIGLITZ

Bush'un hatalı enerji politikası

Dünya petrol üretimi tam kapasite ile çalışmasına rağmen fiyatlar çoktan Irak Savaşı öncesi seviyelerini ikiye katladı. Göstergeler hâlâ yüksek fiyatlardan ve Bush'un Ortadoğu politikasının gerçek galipleri petrol endüstrisi için yüksek kârlardan yana

Davos'ta bu yıl gerçekleşen Dünya Ekonomik Forumu zirvesine damgasını vuran görüşlerden biri, petrol endüstrisi uzmanlarının; kutup buzullarındaki hızlı erimeyi sadece bir sorun olarak ele almamak, aynı zamanda bol petrol kaynaklarına ulaşabilmek için de bir fırsat olarak değerlendirmesi gerektiği oldu. Aynı uzmanlar, kıyılardan uzaktaki petrol ve diğer mineral haklarına kimin ne şekilde sahip olacağını belirleyen uluslararası deniz kanunlarını Amerika'nın henüz imzalamasının, uluslararası bir kriz riski taşıdığını da itiraf ediyorlar.

Bunun yanında, bitmek tükenmek bilmeyen yeni rezerv arayışının, petrol endüstrisinin Alaska'yı yağmalayabilmek için Kongre'nin iznine ihtiyaç duymadığını da açıkça belirtiyorlar.

Başkan George W. Bush, bunun gibi önemli mesajları görmeme konusunda esrarengiz bir yeteneğe sahip. Enerjide izlediği politikasındaki hatalar yıllar içinde artarak ortaya çıktı. Serbest pazarın üstünlükleri övülürken bile Bush, ülkesinin artan bütçe açıklarına hiç aldırış etmeden, enerji sektörüne devasa yardımlar yapmaya çok hevesli oldu.

Enerji konusunda piyasalarda yolunda gitmeyen bir şeyler var ama hükümetin bu konudaki müdahalesi, Bush yönetiminin önerisinin tam ter-

si şeklinde olmalı. Amerikalılar aslında kirliliğin gerçek bedelini ödemiyor, -özellikle atmosfere salınan korkunç miktardaki sera gazlarının- bu nedenle de savurgan bir şekilde enerjiyi düşük fiyattan tüketiyor ve aşırı tüketim durmadan devam ediyor.

Hükümet, tasarrufu teşvik etmeli. Fiyat sistemine müdahale bunun için etkili bir yöntem. Yani enerji tüketimine yeni vergiler konabilir. Ama enerjiyi idareli kullanmayı teşvik edeceği yerde Bush, "Önce Amerika'yı tüket" politikasını sürdürerek, gelecekte Amerika'yı dış petrole daha bağımlı hale getirdi. Yüksek talebin, petrol fiyatlarını artıracığından şüphe yok. Ayrıca Ortadoğu'da Amerikan yanlısı olmayanlara da Amerika'nın bu ihtiyacı, beklenmedik bir koz verebilir.

Bugün, Eylül 2001'deki terörist saldırıların üzerinden dört yıldan fazla zaman geçti. Aşırı artan petrol fiyatları sonuçlarının farkına varması biraz zaman olsa da nihayet Bush, Amerika'nın artan bağımlılığını anlamış görünüyor. Yine de Bush yönetiminin geciken hamlelerinin yakın gelecekte olayları daha da kötüye sürükleyeceği neredeyse kesin. Bush hâlâ idareli kullanım konusunda bir şeyler yapmayı reddediyor ve bizleri kurtarabilecek teknolojilere yatırım için çok az bir bütçe ayırıyor. Öyleyse Bush'un, Amerika'nın Ortadoğu petrolüne önümüzdeki 25 yıl boyunca bağımlılığını yüzde 75 azaltacağını söylediği son demecini iyi analiz etmek gerekir. Yatırımcılar için mesaj çok açık: Gelişen Ortadoğu rezervlerine daha fazla yatırım yapmayın.

Ancak, gelişen Ortadoğu rezervlerine yeni yatırımlar olmaması, Amerika, Çin ya da herhangi bir yerdeki enerji tüketimindeki kontrolsüz artışın, talep ettiği petrolü bulamaması anlamına geliyor. Tüm bunlara ek olarak Bush'un İran'a karşı tehditleri ve yaptırımları, dünyanın en büyük üreticilerinden birinin üretiminin kesilmesi ya da azalması riskini de ortaya çıkarıyor.

Dünya petrol üretimi tam kapasite ile çalışmasına rağmen ve fiyatlar çoktan Irak Savaşı öncesi seviyelerini ikiye katlamışken, göstergeler hâlâ yüksek fiyatlardan ve petrol endüstrisi için yüksek

kârlardan yana. İşte, Bush'un Ortadoğu politikasının gerçek galipleri.

En azından Bush sonunda ortada bir sorunun farkına vardı. Ancak, her zaman olduğu gibi, teklifi dikkatle incelendiğinde bunun bir başka aldatmaca olduğunun farkına varılabilir. Küresel ısınmanın önemini dikkate almadan, idareli kullanımı teşvik etmeden ya da gerçek bir değişim için gerekli araştırmalara yeterli fonu aktarmadan Bush'un, Ortadoğu petrolüne olan bağımlılığı azaltmaya yönelik görkemli vaatleri görünenden çok daha azını ifade edebilir. Amerika'nın petrol ihtiyacının yalnızca yüzde 20'sini Ortadoğu'dan karşılayarak hedeflerine ulaşmaya çalışması, ancak başka bir yerin kaynaklarının kullanımı ile mümkün olabilir.

Ama en önemlisi, akılda tutulması ve Bush yönetiminin mutlaka farkına varması gereken,

petrol ticaretinin küresel bir pazarda döndüğü. Amerika, Ortadoğu petrolünden yüzde 100 bağımsız olsa bile, Ortadoğu petrol üretimindeki ufak bir düşüş dahi dünya borsasında yıkıcı etkilere sahip olabilir, doğal olarak da Amerikan ekonomisi üzerinde.

Pek çok durumda olduğu gibi Bush yönetiminin resmi politika ile ilgili hiçbir tatmin edici açıklaması yok. Acaba Bush, Amerika'da "anti-Arap ve anti-İran" duyguları uyandırarak politika yapmaya mı çalışıyor? Yoksa bu, beceriksizliğin ve karışıklığın bir diğer örneği mi? Geçtiğimiz beş yıla baktığımızda, doğru cevap muhtemelen tüm bunlardan biraz daha fazlasını içeriyor.

Copyright: PROJECT SYNDICATE

www.project-syndicate.org

Çeviren: Onur Yücel

Bush'un İran'a karşı **tehditleri** ve yaptırımları, dünyanın en büyük **petrol** üreticilerinden birinin **üretim** kesilmesi ya da **azalması** riskini de ortaya **çıkartıyor**